

بررسی بیست سال تولید علم ایران بر اساس پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی (۱۹۸۷-۲۰۰۶)

رحیم علیجانی؛ عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

alijanir@pnu.ac.ir

نوراله کریمی؛ کارشناس ارشد مرکز منطقه ای

اطلاع رسانی علوم و فناوری

karaminus@gmail.com

چکیده

در این مقاله با بهره گیری از روش کتابسنجی به بررسی وضعیت تولیدات علمی محققان کشورمان در یک دوره بیست ساله (۱۹۸۷-۲۰۰۶) در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی پرداخته شده است.

یافته ها نشان می دهد که محققان کشورمان تعداد ۷۴۵۳ مدرک مربوط به حوزه شیمی و موضوعات مرتبط به شیمی در این دوره بیست ساله تولید نموده اند که نزدیک به یک چهارم از کل تولیدات علمی محققان کشورمان در این دوره بیست ساله می باشد. دانشگاه تهران با تولید ۳۴۲۶ مدرک در بین دانشگاهها و موسسات کشور در رتبه اول و دانشگاه شیراز با تولید ۲۴۹۷ مدرک در رتبه دوم قرار ندارد.

مجله ای که بیشترین مدارک محققان کشورمان را در این دوره بیست ساله به چاپ رسانده است، مجله IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY می باشد.

پرکارترین نویسنده ایرانی در این دوره بیست ساله شمسی پور می باشد که با تولید ۴۱۵ مدرک در صدر قرار دارد.

هروی با ۲۸۴ و یآوری با ۲۲۰ مدرک به ترتیب در رتبه های دوم و سوم قرار دارند.

محققان کشورمان بیشترین مشارکت بین المللی را در تولید علم با محققان کشورهای آمریکا، انگلستان و کانادا داشته اند. زبان ۹۹۷ درصد از تولیدات علمی محققان کشورمان انگلیسی می باشد.

روند تولیدات علمی کشورمان در این دوره بیست ساله به طور کلی روندی صعودی را از سال ۱۹۹۰ طی نموده است در سالهای ۱۹۸۷ الی ۱۹۸۸ ثابت و در سال ۱۹۸۹ افت داشته است.

کلیدواژه ها: تولید علم، ایران، پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی.

مقدمه:

یکی از راه های تقویت بنیه علمی هر کشوری در حوزه های علمی مختلف دسترسی به نتایج و تجربه های سایر پژوهشگران از طریق مجله های علمی است تا به این وسیله از هدر رفتن زمان، امکانات و از انجام کارهای تکراری جلوگیری شود. پیشرفت علمی رمز توسعه و پیشرفت همه جانبه هر ملتی است و پژوهشگران مسؤولیت اساسی را در فرایند توسعه بر عهده دارند (صالحی و نوروزی، ۱۳۸۵). به طور معمول نویسندگان و پژوهشگران تمایل دارند که نتیجه تحقیقات و پژوهش ها و همچنین اندیشه ها و نظرات خود را در قالب مقاله یا کتاب منتشر نمایند.

در سال های اخیر محققان و پژوهشگران کشورمان رشد چشمگیری در تولید علم در عرصه های بین المللی خصوصاً مجلات نمایه شده در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی داشته اند. هر چند بر این پایگاه ایرادهایی وارد می باشد و انتقادهایی بسیاری بر آن می شود ولی با این وجود این پایگاه ملاک و معیاری جهت ارزیابی دانشگاه ها و مراکز پژوهشی می باشد.

پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی (ISI) یا موسسه اطلاعات علمی مستقر در فلدلفیای آمریکا بر اساس شاخص های ارزیابی مشخص خود از بین ده ها هزار مجله علمی منتشر شده در سراسر جهان، تعدادی از آن را انتخاب و نمایه سازی می نماید (صبوری، ۱۳۸۴). طبق آخرین آمار در سال ۲۰۰۷، تعداد ۷۹۳۴ عنوان مجله در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی پذیرفته شده است (<http://portal.isiknowledge.com>)، ۲۰۰۷.

در این پایگاه اطلاعاتی مجلاتی پذیرفته می شوند که به طور منظم و در یک زمانبندی تعریف شده، با یک هیئت تحریریه معتبر بین المللی منتشر شده و مقالات آن ها تحت داوری تخصصی قرار می گیرد.

مقالات این مجلات دارای عنوان، چکیده، کلیدواژگان و مراجع معتبر به زبان انگلیسی می باشند. اطلاعات کتابشناختی و چکیده مقالات مجلات تحت

سطح بین‌المللی با تأکید بر مقاله‌های مندرج در نمایه استنادی پرداخته‌اند. در این پژوهش که برای گردآوری داده‌ها از روش کتاب‌سنجی استفاده شده است، جامعه آماری شامل مقاله‌های منتشر شده توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی است که با نام ایران و با درج دانشگاه‌ها و سازمان‌های ایرانی در فاصله بین سال‌های ۱۹۷۱ تا سپتامبر ۲۰۰۶ میلادی در نمایه استنادی تهیه شده توسط موسسه اطلاعات علمی آمریکا، نمایه شده‌اند.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که مشارکت مردان بیشتر از زنان بوده است و مقالات انفرادی نیز بیشتر از گروهی می‌باشد. سال‌های ۲۰۰۴ الی ۲۰۰۶ بیشترین مقالات را کتابداران ایرانی در مقالات بین‌المللی به چاپ رسانده‌اند. دانشگاه شیراز با تولید ۱۰ مقاله در رتبه اول و دانشگاه اهواز با تولید ۸ مقاله در رتبه دوم قرار دارد.

عصاره و ویلسون (۲۰۰۰) در پژوهشی تحت عنوان انتشارات علمی ایران، رشد و توسعه از ۱۹۸۵-۱۹۹۹ مشارکت علمی دانشمندان ایران در سه دوره پنج ساله ۱۹۸۵-۱۹۸۹، ۱۹۹۰-۱۹۹۴ و ۱۹۹۵-۱۹۹۹ در نمایه استنادی علوم را مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحقیق با یافته‌های مقاله قبلی که سال ۱۹۸۵-۱۹۹۴ را پوشش می‌داد مورد مقایسه قرار گرفت و روند تولید علمی ایران در این دوره ۱۵ ساله روشن گردید.

نتایج یافته‌های نشان می‌دهد که رشد انتشارات علمی ایران در پنج ساله دوم نسبت به پنج ساله اول دو برابر و در پنج ساله سوم نسبت به پنج ساله دوم ۲/۸ برابر بوده است که این افزایش به دلیل فاکتورهایی از جمله: خاتمه جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، موقعیت اقتصادی بهتر، تغییرات اخیر در سیاستگذاری دولت مانند افزایش بودجه‌های تحقیق، تغییرات اساسی در جو سیاسی مانند افزایش مجلات علمی در سطح ملی، و بازگشت تعداد زیادی از دانشجویان بورسیه خارج از کشور پس از پایان تحصیلات به کشور بوده است.

همچنین دلایل دیگری از جمله افزایش دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی به صورت پیوسته و ناپیوسته و امکان ارتباطات بهتر الکترونیکی برای ایجاد مشارکت‌های بین‌المللی را ذکر کرده‌اند.

روش‌شناسی پژوهش:

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش کتاب‌سنجی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدارک نمایه شده مربوط به محققان ایرانی در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی می‌باشد. روش پژوهش به این طریق بود که مؤلفان در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی در گزینه کشور کلمه ایران را تایپ کرده و سپس سال‌های مورد نظر را محدود به سال‌های مورد مطالعه محدود نمودیم. پس از آن کلیه مدارک مربوط به محققان کشورمان بوسیله موتور تحلیل موجود بر روی پایگاه مورد تجزیه و تحلیل قرار داده شد. مدارک بر اساس موضوع، دانشگاه یا مؤسسه، سال، نویسندگان، قالب مدارک، نشریات، مشارکت بین‌المللی و موارد دیگر مورد بررسی قرار گرفت.

از آنجا که مدارک ارسالی محققان کشورمان به صورت یکدست ارسال نگردیده است، در این موارد دقت گردید تا اطلاعات به طور دقیق استخراج گردد. مثلاً دانشگاه تهران یا دانشگاه شیراز با فرمت‌های مختلف در این پایگاه تایپ شده که دقت لازم در این موارد صورت گرفته است.

یکبار دیگر جهت صحت اطلاعات بازیابی شده به دقت مورد بازیابی قرار گرفت و صحت اطلاعات به دست آمده محرز گردید. بعد از آن جهت عملیات آماری کلیه داده‌ها وارد نرم‌افزار اکسل شده و نتیجه‌گیری مورد نظر به دست آمد بر این اساس پژوهش جاری سعی می‌کند تا به سؤالات ذیل پاسخ دهد.

سؤالات پژوهش

۱. ده موضوع اول که محققان ایرانی بیشتر در آن زمینه تولید علم داشته‌اند، کدامند؟
۲. ده دانشگاه یا موسسه برتر در این دوره بیست ساله کدام دانشگاه‌ها یا موسسه‌ها می‌باشند؟
۳. ده مجله که بیشترین مقالات نویسندگان ایرانی را به چاپ رسانده‌اند، کدامند؟
۴. پرکارترین نویسندگان ایرانی در این دوره بیست ساله چه افرادی هستند؟
۵. تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس کدام قالب‌ها می‌باشد؟
۶. مشارکت محققان ایرانی با محققان سایر کشورها در تولید مدارک در این دوره بیست ساله به چه صورت می‌باشد؟
۷. تولیدات علمی محققان ایرانی در این دوره بیست ساله به چه زبان‌هایی می‌باشد؟
۸. روند تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس سال به چه صورت می‌باشد؟

پوشش در سه بخش زیر نمایه‌سازی می‌شود (۸، ۸۳).

۱- نمایه استنادی علوم^۲: این نمایه در برگیرنده رشته‌های مختلف در حوزه علوم محض و پایه با ۳۵۰۰ مجله علمی می‌باشد. در هر هفته بیش از ۱۶۰۰۰ مقاله علمی نمایه شده به بانک نمایه این بخش افزوده می‌شود.

۲- نمایه نامه استنادی علوم اجتماعی^۳: هر هفته عناصر مهم کتابشناختی بیش از ۲۹۰۰ مقاله علمی مستخرج از حدود ۱۷۰۰ مجله علمی را در کلیه حوزه‌های علوم اجتماعی گزارش و ذخیره می‌کند.

۳. نمایه نامه استنادی هنر و علوم انسانی^۴: هر هفته عناصر مهم کتابشناختی بیش از ۲۷۰۰ مقاله علمی مستخرج از حدود ۱۱۴۰ مجله علمی را در رشته‌های مختلف علوم انسانی و هنر گزارش و ذخیره می‌سازد (صبوری، ۱۳۸۲؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ صبوری و پورسانان، ۲۰۰۵؛ صبوری، ۱۳۸۲).

این پژوهش تولیدات علمی محققان ایرانی را از سال ۱۹۸۷ الی ۲۰۰۶ که در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی نمایه شده است را مورد بررسی قرار داده است.

پیشینه پژوهش:

صبوری (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی تولید علم ایران در سال ۲۰۰۳ پرداخته است که یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد میزان مشارکت ایران در تولید علم جهانی در تمامی شاخه‌ها و رشته‌های علمی معلوم گردید. تولید علمی ایران در شاخه علوم محض در سال ۲۰۰۳ به ۲۹ درصد رسیده است که در طول یک دهه فعالیت پژوهشی هفت برابر شده است. همچون قبل رشته شیمی بیشترین مشارکت را در تولید علم دارد و ۷۷ درصد مقاله‌های شاخه علوم محض، فقط به نام ایران ثبت شده است و در ۲۳ درصد باقیمانده کشورهای آمریکا، کانادا، و انگلستان به ترتیب بیشترین مشارکت را در تولید علم با ایران داشته‌اند.

صبوری و پورسانان (۱۳۸۵) به بررسی تولید علم ایران در سال ۲۰۰۵ پرداخته‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد در این سال بر اساس نمایه‌های ایران در مؤسسه اطلاعات علمی آمریکا، در علوم پایه ۵۴۲۳، در علوم اجتماعی ۲۲۵، و در علوم انسانی و هنر ۱۱ و در مجموع ۵۵۷۸ مقاله می‌باشد بر اساس این پژوهش صرف نظر از کشور ترکیه، ایران در بین کشورهای مسلمان و همسایه رتبه نخست تولید علم جهانی را داراست. بیش از سی درصد تولید علم کشور متعلق به رشته شیمی است.

سهم دانشگاه‌های علوم پزشکی در تولید علم کشور در این سال بیست و هشت درصد بوده است.

انصافی (۱۳۷۹) در پژوهشی به بررسی تولید مقالات ایرانیان در زمینه علوم پایه با هدف سنجش میزان حضور ایرانیان در نمایه نامه استنادی علوم در سال‌های ۱۹۹۳-۱۹۹۷ می‌پردازد. نتایج بدست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد یکدهم درصد از تولید مقالات علوم پایه جهان به ایران اختصاص دارد. بیش از نیمی از فعالیت‌های علمی ایرانیان (۵۲/۸ درصد) در زمینه تولید مقالات علوم پایه بوده است که از بین رشته‌های مختلف علوم پایه، رشته شیمی با داشتن ۵۵۲۳ درصد از کل تولید مقالات علوم پایه، بیش‌ترین تعداد مقالات علوم پایه را به خود اختصاص می‌دهد.

صبوری (۱۳۸۵) در پژوهشی مشارکت ایران در تولید علم جهانی در سال ۲۰۰۶ را مورد بررسی قرار داده‌اند.

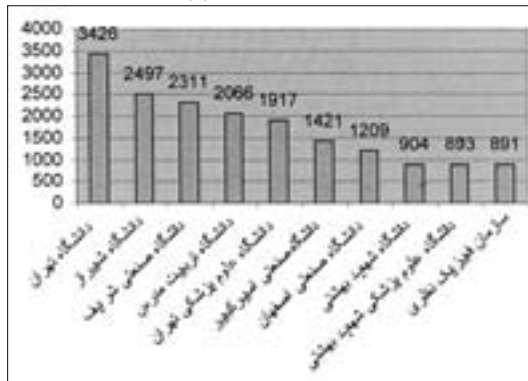
یافته‌های پژوهش نشان داد که در این سال تعداد اسناد علمی نمایه شده ایران در علوم پایه ۶۶۹۳، در علوم اجتماعی ۱۹۵ و در علوم انسانی و هنر ۱۶ و در مجموع ۶۷۶۱ مقاله در این پایگاه به ثبت رسیده است. دانشگاه‌های تهران و علوم پزشکی تهران و صنعتی شریف به ترتیب با ۷۹۴، ۵۲۶، ۴۶۱ سند علمی، رتبه‌های اول تا سوم تولید علم کشور را به خود اختصاص داده است.

عصاره و معرفت (۱۳۸۴) در پژوهشی تحت عنوان مشارکت پژوهشگران ایرانی در تولید علم جهانی در مدلیان با استفاده از روش‌های علم‌سنجی، به مطالعه رشد و توسعه آثار و مقالات علمی پژوهشگران علوم پایه و بین‌رشته‌ای پزشکی در سالهای ۲۰۰۳-۱۹۷۶ پرداختند.

یافته‌ها نشان داد که در تولید ۲۶۹۵ مقاله در دوره زمانی مورد مطالعه ۹۳۷۳ نویسنده همکار سهیم بودند. همکاری گروهی برای هر مقاله بطوری متوسط ۳/۴ نفر بوده است. پدیدآورندگانی را که در سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۵۵ در پایگاه مدلیان حداقل ۲۰ مقاله تولید کرده‌اند، از میان ۹۳۷۳ نویسنده همکار تنها ۲۶ نفر تعداد ۹۰۵ مقاله را تولید کرده‌اند.

از ۲۶ نویسنده دارای بیشترین تولیدات در حوزه پزشکی، تنها ۶ نویسنده به عنوان نویسنده دارای تولید علمی بالا در ISI نیز حضور داشته‌اند. نوروزی و علیمحمدی (۱۳۸۵) به بررسی مشارکت علمی کتابداران ایرانی در

نمودار شماره ۲- ده دانشگاه یا مؤسسه برتر در دوره بیست ساله

جدول شماره ۳- نام ده مجله که بیشترین مقالات نویسندگان ایرانی را به چاپ رسانده اند

ردیف	نام مجله	تعداد مقالات
۱	IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY	۴۱۱
۲	PHOSPHORUS SULFUR AND SILICON AND THE RELATED ELEMENTS	۴۱۲
۳	IRANIAN POLYMER JOURNAL	۳۷۱
۴	APPLIED MATHEMATICS AND COMPUTATION	۳۵۵
۵	SYNTHETIC COMMUNICATIONS	۳۳۸
۶	JOURNAL OF CHEMICAL RESEARCHS	۴۰۵
۷	MATHEMATICS, INTERDISCIPLINARY APPLICATIONS	۳۳۸
۸	IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH EDITION	۳۳۱
۹	MEDICINE, RESEARCH & EXPERIMENTAL	۳۲۷
۱۰	BIOCHEMICAL RESEARCH METHODS	۳۲۸

۴. پرکارترین نویسندگان ایرانی در این دوره بیست ساله چه افرادی هستند؟ طبق جدول و نمودار شماره ۴ شمسی پور با تولید ۴۱۵ مدرک در صدر قرار دارد و هروی با تولید ۲۸۴ مدرک در رتبه دوم، یآوری با تولید ۲۲۰ مدرک در رتبه سوم، زرین دست با تولید ۱۹۷ مدرک در رتبه چهارم و زلفی گل با تولید ۱۹۳ مدرک در رتبه پنجم قرار دارند.

سایر نویسندگان فعال تا رتبه دهم در جدول و نمودار شماره ۴ نشان داده شده است.

جدول شماره ۴- پرکارترین نویسندگان ایرانی در دوره بیست ساله

ردیف	نام نویسندگان	تعداد مقالات
۱	SHAMSIPUR, M	۴۱۵
۲	HERAVI, MM	۲۸۴
۳	YAVARI, I	۲۲۰
۴	ZARRINDAST, MR	۱۹۷
۵	ZOLFIGOL, MA	۱۹۳
۶	DEHPOUR, AR	۱۸۹
۷	FIROUZABADI, H	۱۸۰
۸	IRANPOOR, N	۱۷۵
۹	GANJALI, MR	۱۷۲
۱۰	HAIPOUR, AR	۱۶۵

۵. تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس کدام قالب ها می باشد؟ طبق جدول شماره ۵ مدارک نمایه شده محققان ایرانی در این دوره ۲۰ ساله اکثریت در قالب مقاله می باشد طوری که از ۳۰۶۸۶ مدرک تعداد ۲۶۷۵۶ مقاله می باشد و چکیده همایش ها با ۲۶۴۱ مدرک در رتبه دوم قرار دارد.

سایر قالب های مدارک محققان ایرانی در جدول شماره ۵ نمایش داده شده است.

یافته ها:

۱. از موضوع اول که محققان کشورمان بیشتر در آن زمینه تولید علم داشته اند کدامند؟

طبق جدول شماره ۱ محققان کشورمان در زمینه شیمی و علوم میان رشته ای با تولید ۲۱۹۷ مدرک در این دوره بیست ساله بیشترین تحقیقات را پیرامون این موضوع به انجام رسانده اند. همچنین شیمی تجزیه با ۱۶۲۵ مدرک و شیمی ارگانیک با ۱۴۶۷ مدرک به ترتیب در رتبه های دوم و سوم موضوعات محققان کشورمان قرار می گیرند. بنابراین همانطور که جدول و نمودار شماره ۱ نشان می دهد، موضوعات اول تا سوم تولیدات علمی محققان کشورمان پیرامون شیمی و موضوعات مرتبط با شیمی می باشد که تقریباً نزدیک به یک ششم از موضوعات تولیدات محققان کشورمان را در این دوره بیست ساله به خود اختصاص داده است. سایر موضوعات طبق جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول شماره ۱- ده موضوع اول محققان کشورمان

ردیف	نام مجله	تعداد مقالات
۱	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	۲۱۹۷
۲	CHEMISTRY, ANALYTICAL	۱۶۲۵
۳	CHEMISTRY, ORGANIC	۱۴۶۷
۴	PHARMACOLOGY & PHARMACY	۱۳۹۸
۵	ENGINEERING, CHEMICAL	۱۳۸۵
۶	CHEMISTRY, PHYSICAL	۱۳۳۳
۷	POLYMER SCIENCE	۱۱۱۶
۸	ENGINEERING, ELECTRICAL & ELECTRONIC	۹۹۶
۹	CHEMISTRY, INORGANIC & NUCLEAR	۹۶۴
۱۰	MATERIALS SCIENCE, MULTIDISCIPLINARY	۹۶۴

۲. ده دانشگاه یا مؤسسه برتر در این دوره بیست ساله کدام دانشگاه ها یا مؤسسه ها می باشند؟

طبق جدول و نمودار شماره ۲ محققان دانشگاه تهران در این دوره بیست ساله با تولید ۳۴۲۶ مدرک در رتبه اول اول دانشگاهها و موسسات قرار می گیرند همچنین دانشگاه شیراز با تولید ۲۴۹۷ مدرک در رتبه دوم و دانشگاه صنعتی شریف با ۲۳۱۱ مدرک در رتبه سوم قرار می گیرد. سایر دانشگاه ها یا موسسات در جدول و نمودار شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول شماره ۲- ده دانشگاه یا مؤسسه برتر در دوره بیست ساله

ردیف	نام دانشگاه	تعداد مقالات
۱	دانشگاه تهران	۳۴۲۶
۲	دانشگاه شیراز	۲۴۹۷
۳	دانشگاه صنعتی شریف	۲۳۱۱
۴	دانشگاه تربیت مدرس	۲۰۶۶
۵	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱۹۱۷
۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۱۴۲۱
۷	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۲۰۹
۸	دانشگاه شهید بهشتی	۹۰۴
۹	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۸۹۳
۱۰	سازمان فزایک نظری	۸۹۱

۳. ده مجله که بیشترین مدارک نویسندگان ایرانی را به چاپ رسانده اند کدامند؟ طبق جدول شماره ۳ مجله ایرانی IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY با چاپ ۴۱۱ مدرک محققان ایرانی در این دوره بیست ساله در جایگاه اول از نظر چاپ مدرک محققان کشورمان قرار دارد. بعد از آن با فاصله ای اندک مجله PHOSPHORUS SULFUR AND SILICON AND THE RELATED ELEMENTS محققان کشورمان در جایگاه دوم قرار دارد. سایر مجلات که بیشترین مقالات را به چاپ رسانده اند، در جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

جدول شماره ۶- مشارکت بین المللی نویسندگان کشورمان با نویسندگان ۲۰ کشور جهان

رتبف	نام کشور	تعداد مقالات مشارکتی
۱	ایالات متحده	۱۸۲۷
۲	نگلستان	۱۲۵۷
۳	کانادا	۱۲۰۹
۴	آلمان	۵۴۰
۵	استرالیا	۵۲۸
۶	فرانسه	۴۶۴
۷	ژاپن	۳۴۰
۸	ایتالیا	۲۷۱
۹	هند	۲۲۰
۱۰	سوئد	۱۷۵
۱۱	سوئد	۱۷۴
۱۲	هند	۱۴۹
۱۳	روسیه	۱۳۷
۱۴	سوئیس	۱۲۹
۱۵	ترکیه	۱۲۰
۱۶	یونان	۲۴
۱۷	جمهوری چک	۲۵
۱۸	نروژ	۲۵
۱۹	ایرلند	۲۴
۲۰	گرجستان	۲۳

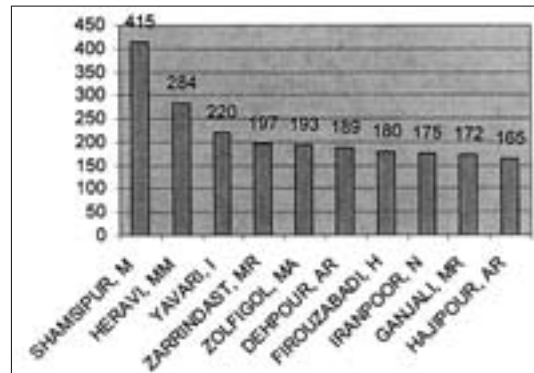
جدول شماره ۷- زبان تولیدات علمی ایرانیان در بیست سال

رتبف	نام زبان	تعداد مقالات
۱	انگلیسی	۳۰۶۰۷
۲	فرانسوی	۵۶
۳	آلمانی	۲۲
۴	روسی	۵
۵	مجارستانی	۲
۶	چینی	۱
۷	ایتالیایی	۱

جدول شماره ۸- روند تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس سال های مورد تحقیق

رتبف	سال	تعداد مدارک
۱	۲۰۰۶	۶۰۱۸
۲	۲۰۰۵	۵۳۹۸
۳	۲۰۰۴	۴۱۸۶
۴	۲۰۰۳	۳۲۸۵
۵	۲۰۰۲	۲۴۵۰
۶	۲۰۰۱	۱۷۹۸
۷	۲۰۰۰	۱۴۸۰
۸	۱۹۹۹	۱۱۸۶
۹	۱۹۹۸	۱۰۵۶
۱۰	۱۹۹۷	۷۴۵
۱۱	۱۹۹۶	۶۱۹
۱۲	۱۹۹۵	۴۸۹
۱۳	۱۹۹۴	۳۹۲
۱۴	۱۹۹۳	۳۳۵
۱۵	۱۹۹۲	۲۵۵
۱۶	۱۹۹۱	۲۳۴
۱۷	۱۹۹۰	۱۸۷
۱۸	۱۹۸۹	۱۵۳
۱۹	۱۹۸۸	۱۶۵
۲۰	۱۹۸۷	۱۶۵

نمودار شماره ۴- پرکارترین نویسندگان ایرانی در دوره بیست ساله

جدول شماره ۵- تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس قالب

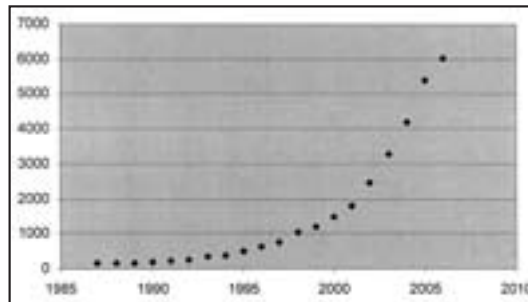
رتبف	قالب تولیدات علمی	تعداد
۱	مقاله	۲۶۷۵۶
۲	چکیده همایش	۲۶۴۱
۳	نامه	۴۷۹
۴	بررسی	۲۴۸
۵	سرمقاله	۲۳۸
۶	پادداثت	۲۱۲
۷	تصحیح	۶۸
۸	بررسی کتاب	۱۹
۹	قطعه خبری	۱۷
۱۰	تصحیح و اضافات	۶
۱۱	زندگینامه	۳
۱۲	کتابشناسی	۱
۱۳	بررسی پایگاهها	۱
۱۴	نویز چاپ	۱
۱۵	بررسی نرم افزار	۱
۱۶	بررسی تلویزیون، رادیو، و اینترنت	۱

۶. مشارکت بین المللی محققان ایرانی با محققان سایر کشورها در تولید علم در این دوره بیست ساله به چه صورت می باشد؟
طبق جدول شماره ۶ محققان ایرانی تعداد ۱۸۲۷ مدرک را با محققان کشور آمریکا تولید نموده اند و از این حیث بیشترین مشارکت بین المللی را محققان کشورمان با محققان کشور آمریکا داشته است. بعد از آن کشور انگلستان می باشد که محققان کشورمان ۱۲۵۷ مدرک را محققان کشور انگلستان تولید نموده اند و در رتبه سوم کانادا می باشد که محققان کشورمان ۱۲۰۹ مدرک را با محققان کشور کانادا تولید نموده اند. جدول شماره ۶ تعداد ۲۰ کشور را نشان می دهد که بیشترین مشارکت بین المللی را در تولید علم با محققان کشورمان داشته اند.

۷. تولیدات علمی محققان ایرانی در این دوره بیست ساله به چه زبان هایی می باشد؟

طبق جدول شماره ۷ زبان تعداد ۳۰۶۰۷ مدرک مربوط به محققان کشورمان به زبان انگلیسی می باشد و زبان فرانسوی دومین زبان مدارک نمایه شده محققان ایرانی در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی به تعداد ۵۶ مدرک می باشد. سایر زبان ها که محققان ایرانی به آن زبان تولید علم داشته اند در جدول شماره ۷ مشخص شده اند.
۸. روند تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس سال به چه صورت می باشد؟
طبق جدول و نمودار شماره ۸ تولیدات علمی محققان کشورمان در سال های ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸ ثابت و در سال ۱۹۸۹ تولیدات علمی محققان کشورمان نسبت به سال پیش از خود، یعنی ۱۹۸۸ افت داشته است. تولیدات علمی محققان کشورمان از سال ۱۹۹۰ الی ۱۹۹۷ صعودی تدریجی و آهسته را طی نموده است. تا اینکه از سال ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۶ سیری صعودی را طی نموده است. اوج آن در سال ۲۰۰۶ می باشد که نسبت به سال ۱۹۸۷ می و شش برابر شده است.

نمودار شماره ۸- روند تولیدات علمی محققان ایرانی بر اساس سال‌های مورد تحقیق

بحث و نتیجه‌گیری

محققان کشورمان تعداد ۷۴۵۳ مدرک مربوط به حوزه شیمی و موضوعات مرتبط به شیمی در این دوره بیست ساله تولید نموده‌اند. نزدیک به یک چهارم از کل تولیدات علمی محققان کشورمان در این دوره بیست ساله به این حوزه از علوم اختصاص یافته است. جا دارد محققان سایر رشته‌ها نیز تلاش خود را دوچندان نمایند تا توسعه متوازن علوم بوجود بیاید و باعث رشد و شکوفایی همه جانبه کشور شود.

دانشگاه تهران با تولید ۳۴۲۶ مدرک در بین دانشگاه‌ها و موسسات کشور در رتبه اول قرار دارد و دانشگاه شیراز با تولید ۲۴۹۷ مدرک در رتبه دوم قرار دارد و دانشگاه صنعتی شریف با تولید ۲۳۱۱ مدرک در جایگاه سوم قرار دارد. مجله‌ای که بیشترین مدارک محققان کشورمان را در این دوره بیست ساله به چاپ رسانده است مجله IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY می‌باشد و مجله PHOSPHORUS SULFUR AND SILICON AND THE RELATED ELEMENTS در رتبه دوم چاپ‌کننده مقالات محققان کشورمان می‌باشد. از آنجا که مجلات زیادی در موضوعات مختلف در پایگاه اطلاعاتی آ.اس.آی نمایه می‌شوند، جا دارد که محققان کشورمان با شناسایی آن‌ها برای چاپ مقالات خود در آن‌ها اقدام نمایند. فاعلترین و پرکارترین نویسنده ایرانی در این دوره بیست ساله شمسی پوری می‌باشد که با تولید ۴۱۵ مدرک در صدر قرار دارد.

هروی با ۲۸۴ و یآوری با ۲۲۰ مدرک به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. محققان کشورمان بیشترین مشارکت بین‌المللی را در تولید علم با محققان

پی‌نوشت‌ها:

1. Institute for Scientific Information
2. SCI
3. SSCI
4. A&HCI

منابع:

۱. انصافی، سکینه. بررسی میزان تولید مقالات ایرانیان در زمینه علوم پایه، فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی. دوره ۱۶ شماره ۲ (۱۳۷۹): ۴۹-۵۵.
۲. صالحی، کیوان و نوروزی، علیرضا، جایگاه علمی ایران در جهان و ضریب تأثیرگذاری مجله‌های بین‌المللی ایران. اطلاع‌شناسی، (بهار و تابستان ۱۳۸۵).
۳. صبوری، علی اکبر (۱۳۸۴)، ارزیابی مجلات ایرانی فهرست شده در موسسه اطلاعات علمی. (ISI) رهیافت، شماره ۳۶، ۵۲-۶۲.
۴. صبوری، علی اکبر (۱۳۸۲). کاربرد فاکتور تأثیر مجله در درجه بندی نشریات آ.اس.آی. رهیافت، شماره ۳۰، صفحه ۷۲-۷۸.
۵. صبوری، علی اکبر؛ نجمه پورسازان (۲۰۰۵). تولید علم ایران در سال ۲۰۰۵. رهیافت، شماره ۳۷، ۴۹-۵۲.
۶. صبوری، علی اکبر (۱۳۸۲)، استانداردسازی مجلات علمی و معیارهای ارزیابی نشریات. ISI رهیافت، شماره ۲۹، ۸۳-۸۸.
۷. عصاره، فریده و معرفت، رحمان. مشارکت پژوهشگران ایرانی در تولید علم جهانی در مدلاین. رهیافت، شماره ۳۵ (۱۳۸۵): ۳۹-۴۴.
۸. نوروزی، علیرضا و علیمحمدی، داریوش. بررسی مشارکت علمی کتابداران ایرانی در سطح بین‌المللی با تأکید بر مقاله‌های مندرج در نمایه‌های استنادی. اطلاع‌شناسی. شماره‌های ۴، ۳، ۲ (۱۳۸۵): ۱۸۲-۱۹۳.

9. <http://portal.isiknowledge.com> [accessed: 9/11/2007]

10. Osareh, Farideh and Wilson, Concepcion S, A Comparison of Iranian Scientific Publication In the Science Citation Index: 1985-1989 and 1990-1994. Scientometrics, Vol.48 .No.3 (2000): 427-442

